

Monumentnummer*: 509504

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **16 juni 1999**
Kadaster deel/nr **82771/173**

Woonplaats* **Leens**   *Gemeente** **Het Hogeland**   *Provincie** **Groningen**

Locatiennaam **Leens**   *Locatieomschrijving*

Kadastrale gemeente* **Leens**   *Sectie** **A**   *Kadastraal object**   *Appartement aanduiding*   *Grondperceel* **1195**

Omschrijving**

Inleiding

HERENHUIS met aangebouwd KOETSHUIS, "Oosterhouw" genaamd, in 1868 gebouwd als notariswoning. Het in Eclectische stijl opgetrokken pand is rond 1905 gedeeltelijk vernieuwd, waardoor er eveneens Art Nouveau elementen zijn te herkennen. Het herenhuis is gelegen op een ruime, rechthoekige kavel langs de oude doorgaande weg van Leens naar Ulrum. Aan de achterzijde wordt het perceel begrensd door de N361 van Groningen naar Lauwersoog. Behalve het herenhuis met koetshuis zijn op het perceel een veranda en een tuinhuis gelegen. De resterende ruimte is ingericht als tuin in verschillende stijlen. Veranda, tuinhuis en tuin vallen wegens onvoldoende kwaliteit niet onder de bescherming van rijkswege. De veranda is deels oorspronkelijk, deels gewijzigd. Het tuinhuis uit de jaren twintig behoort oorspronkelijk niet bij het huis, maar is afkomstig van een boerderij in het Oldambt. De tuin is enkele jaren geleden naar ontwerp van K.T. Noordhuis geheel opnieuw aangelegd, waarbij elementen van de vroegere landschapstuin herkenbaar zijn gebleven. Dit betreffen met name enkele hoogteverschillen, de grote, oude loofbomen en de houtsingel rondom het perceel. Het giet- en smeedijzeren hekwerk langs de Hoofdstraat behoort oorspronkelijk evenmin bij het pand en valt daarom buiten de bescherming.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Twee bouwlagen hoog, deels onderkelderd HERENHUIS met aangebouwd koetshuis. Het herenhuis heeft gepleisterde gevels met een gepleisterde plint die door een kroonlijst worden beëindigd; in pleisterwerk zijn gevelbanden getrokken; op de beide hoeken van de zuidgevel, de voorgevel, een gepleisterde pilaster met blokmotieven. De tweede bouwlaag springt aan de zuidgevel en gedeeltelijk aan de oost- en westgevel ongeveer een meter terug, waardoor er ruimte voor een omloop met houten balustrade is. De zuid-, oost- en westgevel worden beëindigd door een houten attiek die dezelfde vormgeving heeft als de balustrade van de omloop. Pand wordt gedekt door een plat dak; op beide hoeken van de zuidgevel een gepleisterde schoorsteen; op het achterste gedeelte van dak een gemetselde schoorsteen. Vensters zijn verticale zesruits vensters die aan de bovenzijde getoogd zijn. Entree bevindt zich in het middenrisaliet van de zuidgevel. Voordeur is een dubbele paneeldeur met in de bovenste twee panelen ijzeren sierroosters; in het bovenlicht is een lantaarn geplaatst; hardstenen stoep heeft twee treden en een gietijzeren rooster. Boven entree bevindt zich een houten balkon met een balustrade van houten balusters en daartussen gedecoreerde gietijzeren roosters; op hoekbalusters staat een kleine gietijzeren vaas; balkon wordt gedragen door twee consoles die elk ondersteund worden door een dunne gietijzeren zuil. Op begane grond aan weerszijden van middenrisaliet twee vensters. Op de bovenverdieping bevinden zich in het midden twee dubbele deuren met een zesruits venster. Aan weerszijden van deuren een venster. In oost- en westgevel van de terugspringende gevel op eerste verdieping twee zesruits vensters en een deur met zesruits venster. Oostgevel heeft op begane grond een venster met luiken en een paneeldeur met getoogd bovenlicht; naast deur een klein ovaal venster. Westgevel heeft op begane grond een venster. Noordgevel heeft op elke bouwlaag twee dubbele zesruits vensters. De twee benedenvensters hebben een houten omlijsting met pilasters en kroonlijst. In het middenrisaliet bevindt zich een dubbele paneeldeur met in de bovenste panelen glas en daarboven een enkel zesruits venster; de dubbele deur heeft eenzelfde omlijsting als de dubbele vensters; de glaspanelen en het bovenlicht hebben roedenverdeling met geometrisch patroon. Links van het middenrisaliet drie kleine keldervensters. Op de oostelijke hoek van noordgevel een kleine platte aanbouw, vroeger bestemd als stookhok.

Halverwege de westgevel van het herenhuis is KOETSHUIS aangebouwd. Koetshuis heeft gepleisterde gevels die deels een gepleisterde plint hebben en wordt gedekt door een zadeldak met geglazuurde blauwe platte Friese pannen. In westelijke dakschild twee dakkapellen met zadeldakje. Beide topgevels hebben een houten beschot met een klein driehoekig venster. De windveren aan de zuidgevel zijn geornamenteerd, evenals de makelaar. Noord- en oostgevel hebben elk twee halfronde vensters met ijzeren roeden; oostgevel heeft daarnaast een opgeklampte deur met half rond bovenlicht met ijzeren roeden. Westgevel heeft een enkel en een dubbel zesruits venster; tussen beide vensters een paneeldeur met bovenlicht; in achterste deel van westgevel een dubbele opgeklampte schuurdeur beëindigd door een korfboog. Zuidgevel heeft twee zesruits vensters.

INTERIEUR heeft sinds ongeveer 1905 behoudens de aanleg van sanitair en badgelegenheid weinig wijzigingen ondergaan. Op de begane grond van het herenhuis geeft een T-vormig gangenstelsel toegang tot de verschillende kamers. De hoofdgang heeft een lichtgrijze marmeren vloer; de rest van het herenhuis heeft een houten vloer. De deuren aan beide gangen zijn paneeldeuren. Aan weerszijden van de hoofdgang bevindt zich een kamer. Beide kamers hebben vensters met blinden. De oostelijke kamer heeft een gepolijste zwart marmeren schoorsteenmantel. Ten noorden van dwarsgang van oost naar west het toilet, de keuken en twee kamers. De keuken heeft een vaste houten kast met decoraties in de stijl van de Art Nouveau. De oostelijke kamer, de tuinkamer, is vermoedelijk rond 1905 ontstaan; deur van tuinkamer heeft in het bovenste deel gezandstraald glas met paardenbloemmotieven in de stijl van de Art Nouveau; boven- en zijlichten van tuinkamerdeur hebben gekleurd glas-in-lood in dezelfde stijl. De plafonds van de tuinkamer en de ernaast gelegen kamer hebben een betimmering van geometrische motieven. De vensters van de westelijke kamer hebben blinden. Indeling van bovenverdieping is ongewijzigd; houten vloer en houten betimmerde plafonds; meeste kastenwanden zijn nog intact. Indeling van het koetshuis is rond 1905 gewijzigd. Oorspronkelijk is de kamer aan de zuidzijde die een plafond met Art

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Nouveau-schilderingen heeft. De middelste ruimte was oorspronkelijk koetshuis, maar in 1905 verbouwd tot kantoorruimte met kluis. Het achterste, noordelijke deel is schuur gebleven en heeft een koperen waterpomp.

Waardering

Herenhuis met aangebouwd koetshuis van algemeen cultuur- en architectuurhistorisch belang:

- als voorbeeld van een notariswoning uit de tweede helft van de negentiende eeuw in de provincie Groningen
- vanwege de fraaie eclectische vormgeving en ornamentiek
- vanwege de samenhang tussen exterieur en interieur
- vanwege de hoge mate van gaafheid van exterieur en interieur
- vanwege de beeldbepalende ligging aan het einde van de Hoofdstraat

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Werk-woonhuis

Functie

Kantoorwoning